

LAUSUNTO WHOIS-TIETOJEN SAATAVUUDESTA

Johdanto

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry (TTVK) käyttää lähes päivittäin valvontatyössään mahdollisia tekijänoikeudenloukkauksia selvittäessään ja oikeustoimiin ryhtyessään julkisesti saatavilla olevia, ns. WHOIS-tietokannassa olevia tietoja. Näiden tietojen saatavuus on nyt uhattuna EU:n uuden tietosuojasetuksen (GDPR)¹ myötä. Asetuksen soveltaminen alkaa 25.5.2018. **WHOIS-tietojen saatavuuteen on tiedossa muutoksia kuitenkin nyt jo alkuvuodesta ja nämä muutokset voivat pahimmillaan estää käytännössä verkkoympäristössä tapahtuneiden oikeudenloukkausten tutkinnan.**

Tietosuojasetuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa tietosuojalainsäädäntö koko EU:n alueella. Tietosuojan peruseriaatteen pysyvät pitkälti ennallaan mutta asetuksen rikkomisesta uhkaa jatkossa huomattava rangaistus: sakot ovat suurimmillaan jopa 20 miljoonaa euroa tai 4 prosenttia globaalista liikevaihdosta.

ICANN-järjestön ja domainnimekisterien ja -rekisterinpitäjien välisissä sopimusjärjestelyissä on sovittu, että tiedot kerätään ja käsitellään rekisterinpitäjän toimesta, jotta ne voidaan tallentaa WHOIS-tietokantaan. Uusi tietosuojasetus huolestuttaa erityisesti rekisterinpitäjiä, jotka pelkäävät, että edellä kuvattu menettely asettaa ne tilanteeseen, jossa ne voidaan toukokuusta 2018 lähtien tuomita huomattaviin sanktioihin, mikäli menettelyä ei pidetä tietosuojasetuksen mukaisena.

ICANN harkitsee parhaillaan mihin toimiin sen täytyy ryhtyä varmistukseksi, että WHOIS-tietokannassa olevien tietojen käsittely on uuden asetuksen mukaista. ICANN ilmoitti marraskuussa 2017 aikovansa toteuttaa väliaikaisen ratkaisun siksi aikaa, kunnes löydetään pysyvä ratkaisu. **On olemassa suuri riski siitä, että tämä väliaikainen ratkaisu toteutetaan "varmuuden vuoksi" tietosuojan näkökulmasta niin rajoittavasti, ettei tietoja ole saatavilla edes mahdollisten oikeudenloukkausten selvittämiseksi tai oikeustoimiin ryhtymiseksi. Väliaikainenkin ratkaisu voi puolestaan kestää huomattavan pitkään.**

Lyhyesti ICANNin aikeista täällä: <https://www.icann.org/news/blog/data-protection-and-privacy-update-seeking-community-feedback-on-proposed-compliance-models>

Lausunto

ICANN on esittänyt kolme eri ratkaisumallia WHOIS-tietokannan yhteensovittamiseksi uuden asetuksen vaatimuksiin. Tekijänoikeuden loukkausten selvittämisen näkökulmasta jokaista mallia on muokattava, ja yksi ehdotetuista malleista on täysin käyttökelvoton siksi, että se tekisi kaikenlaisten oikeudenloukkausten tutkimisen käytännössä mahdottomaksi.

ICANN on julkaissut ehdotuksensa eri malleista täällä: <https://www.icann.org/en/system/files/files/interim-models-gdpr-compliance-12jan18-en.pdf>

¹ Asetus (EU) 2016/679, *General Data Protection Regulation* (GDPR)

Alla kuvataan lyhyesti ICANNin kolme malliehdotusta ja mitä muutoksia ja/tai lisäyksiä niihin olisi mielestämme vähintään tehtävä:

ICANNin ehdottama 1. malli

WHOIS-tietokantaan tallennetaan tietyt henkilötiedot ja yhteystiedot, kuten verkkotunnuksen nimi ja fyysinen osoite, sekä verkkotunnuksen teknisen ja hallinnollisen ylläpidon sähköpostiosoite ja puhelinnumero. Nämä tiedot ovat julkisia riippumatta siitä, onko verkkotunnuksen haltija antanut suostumuksensa tietojen käyttöön.

Ehdottamamme minimimuutokset ICANNin 1. malliin:

ICANNin ehdottamien WHOIS-tietokantaan tallennettavien tietojen lisäksi pidämme tärkeänä myös sitä, että verkkotunnuksen alun perin rekisteröineen henkilön sähköpostiosoite on oltava julkinen. Pelkkä verkkotunnuksen teknisen ylläpidon sähköpostiosoite ei riitä, sillä meidän on usein saatava yhteys verkkotunnuksen rekisteröineeseen henkilöön, eikä pelkkä fyysinen osoite yleensä riitä yhteyden saamiseen.

ICANNin ehdottama 2. malli

Mitään yhteystietoja lukuun ottamatta verkkotunnuksen teknisen ja hallinnollisen ylläpidon sähköpostiosoitetta ei tallenneta WHOIS-tietokantaan ilman verkkotunnuksen haltijan suostumusta.

Ehdottamamme minimimuutokset ICANNin 2. malliin:

Mielestämme on ehdottoman välttämätöntä, että vähintään verkkotunnuksen rekisteröineen henkilön sähköpostiosoite on oltava julkinen (samoista syistä kuin 1. mallissa).

ICANNin ehdottama 3. malli

Verkkotunnuksen rekisteröinyt taho voi kieltää kokonaan yhteystietojensa julkaisemisen. Tällöin yhteystiedot luovutettaisiin vain tilanteessa, jossa siihen on tuomioistuimen lakiin perustuva määräys. Tätä sovellettaisiin maailmanlaajuisesti kaikkiin WHOIS-rekistereihin.

Tämä ehdotus on ICANNin rajoittavin ja suosittelemme, että ehdotusta ei hyväksytä. Tämä ehdotus on täysin käyttökelvoton ja aiheuttaisi WHOIS-tietoja tarvitseville tahoille huomattavia kustannuksia sekä johtaisi aikaa vieviin oikeudellisiin prosesseihin. Todennäköisesti edes kuluttajat eivät pääsisi käsiksi tietoihin oikeuksiinsa pääsemiseksi verkossa toimivaa palveluntarjoajaa kohtaan. Tämä ehdotus on myös ristiriidassa valtioiden neuvoa-antavan komitean (GAC:n)² ICANNille marraskuussa 2017 antaman ohjeistuksen ja ICANNin oman julkilausuman olla tekemättä suuria muutoksia WHOIS-tietokantaan kanssa. Ohjeistuksessaan GAC totesi mm. seuraavaa:

“use its efforts to create a system that continues to facilitate the legitimate activities, including by keeping WHOIS quickly accessible to the public (including businesses and other organizations) for legitimate purposes, including to combat fraud and deceptive conduct, to combat infringement and misuse of intellectual property, and to engage in due diligence for online transactions and communications.”

Yhteenveto

- Pelkäämme, että WHOIS-tietokannassa olevia tietoja tai niiden saatavuutta rajoitetaan kohtuuttomasti uuden tietosuoja-asetuksen voimaan tulon myötä. WHOIS-tiedot ovat

² ICANN Governmental Advisory Committee (GAC)

välttämättömiä selvitettäessä mitä tahansa verkkoympäristössä tapahtunutta oikeudenloukkausta, IPR-loukkaukset mukaan lukien.

- Valtioiden neuvoa-antava komitea (GAC) on ohjeistanut ICANNia, että WHOIS-tietokannan tietoihin on oltava jatkossakin pääsy laittomaan toimintaan puuttumiseksi ja mm. tekijänoikeuksien turvaamiseksi.
- ICANNin ehdottamista kolmesta mallista kolmas on täysin käyttökelvoton. Kolmas malliehdotus on kohtuuttoman rajoittava, työläs, vie tietosuojaan huomattavasti tietosuoja-asetuksen vaatimuksia pidemmälle sekä johtaisi lukuisiin oikeudellisiin prosesseihin.
- Ensimmäinen malliehdotus antaa pääsyn useimpiin tietoihin, mutta ehdotuksessa on myös puutteita. Verkkotunnuksen alun perin rekisteröineen henkilön sähköpostiosoite täytyy olla julkinen. Kolmesta ehdotetusta mallista tämä ensimmäinen on kuitenkin oikeudenloukkausten selvittämisen kannalta kannatettavin.

Annamme mielellämme lisätietoja WHOIS-tietojen käytöstä mahdollisten tekijänoikeuden loukkausten selvittämiseksi ja oikeustoimiin ryhtymiseksi.

Helsingissä 29. tammikuuta 2018

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry

Jaana Pihkala
Toiminnanjohtaja
jaana.pihkala@antipiracy.fi
Puh. 09 6803 4049

TTVK on voittoa tavoittelematon aatteellinen yhdistys, jonka tarkoituksena on tekijänoikeuslakiin perustuvien oikeuksien valvonta ja tekijänoikeusloukkausten ehkäisy Suomessa. TTVK järjestää myös yleistä tekijänoikeudellista tiedotus- ja koulutustoimintaa. TTVK:n jäseniä ovat Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry, Kopiosto ry, Suomen elokuvatoimistojen liitto - Finlands filmbyråes förbund ry, Suomen elokuvatuottajien keskusliitto - Centralförbundet för Finlands filmproducenter ry, Suomen Muusikkojen Liitto ry, Musiikkituottajat – IFPI Finland ry, Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry, Av-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry, Suomen audiovisuaalisten alan tuottajat – SATU ry, Suomen Musiikintekijät ry, Suomen Musiikkikustantajat ry, Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry, Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry, Yleisradio Oy, MTV Oy, Sanoma Media Finland Oy sekä RadioMedia ry.